

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 19Co/91/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8611203464
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 04. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zlata Simková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8611203464.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v právnej veci žalobkyne: Y. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom O., N., proti žalovaným: 1) K. zastúpenej splnomocnenou zástupkyňou M., 2) M., 3) Z., 4) K., 5) S., 6) M., 7) S., 8) D., 9) Z., 10) E., 11) Z., 12) S., 13) M., 14) S., 15) Z., 16) S., 17) K., 18) Z.i, 19) Z., 20) S. 21) Z., 22) Z., 23) K. S., 24) D. 25) S., 26) M. 27) S. 28) S., 29) S., 30) M., 31) Z. 32) M., žalovaní v 15. až 32. rade bytom na neznámom mieste, zastúpení opatrovníkom Slovenským pozemkovým fondom, Búdkova 36, Bratislava, IČO: 17 335 345, 33) Slovenskému pozemkovému fondu, Búdkova 36, Bratislava, IČO: 17 335 345, 34) S., 35) J., 36) I. O., G., 37) M., 38) neznámym dedičom, bytom na neznámom mieste po Z., 39) neznámym dedičom, bytom na neznámom mieste po I., 40) E. bytom na neznámom mieste, 41) neznámym dedičom, bytom na neznámom mieste po X., žalovaní v 15. až 32., 38. až 41. rade zastúpení opatrovníkom Slovenským pozemkovým fondom, Búdkova 36, Bratislava, IČO: 17 335 345, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, o odvolaní Slovenského pozemkového fondu, Bratislava proti rozsudku Okresného súdu Svidník č.k. 5C/51/2011-102 zo dňa 24.10.2014, takto jednodhlasne

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vracia vec súdu 1. stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zastavil konanie proti žalovaným v 10/, 11/, 20/ a 30/ rade. Určil, že žalobkyňa Y. H., rod. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. je výlučnou vlastníčkou:

parcely č. KN C XXX - záhrady vo výmere 1 259 m², okrem podielov pod B XX na meno S. P. v podiele 60/480, pod B XX na meno E. H., rod. P. v podiele 6/480, pod B XX na meno M. P. v podiele 6/480, pod B XX na meno E. H., rod. P. v podiele 6/480 a pod B XX na meno Z. P. v podiele 6/480 zapísanej na LV č. XX, kat. úz. J. Z.,

parcely č. KN C XXX - záhrady vo výmere 818 m², zapísanej na LV č. XX, kat. úz. J. Z.,

parcely č. KN C XXX - záhrady vo výmere 1 199 m², zapísanej na LV č. XX, kat. úz. J. Z.,

parciel č. KN C XX - záhrada vo výmere 517 m², č. KN C XX - záhrada vo výmere 1 298 m², vytvorených geometrickým plánom č. 378/2011-1 GEOKART Prešov s.r.o., Konštantínova 3, 080 01 Prešov, IČO: 45332746 dňa 19.12.2011, úradne overeným Správou katastra Svidník dňa 09.01.2012 pod č. 240/2011, z pôvodnej parcely č. KN E XXX - ostatná plocha vo výmere 7 759 m², zapísanej na LV č. XXX a č. KN E XX - zastavaná plocha vo výmere 1 298 m², zapísanej na LV č. XXX, kat. úz. J. Z..

Vyslovil, že žiaden z účastníkov medzi žalobkyňou a žalovanými v 10., 11., 20. a 30. rade nemá právo na náhradu trov konania. Žalobkyni nepriznal náhradu trov konania a ostatní žalovaní nemajú právo na ich náhradu.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala určenia vlastníckeho práva k uvedeným nehnuteľnostiam dôvodniac, že rodičia jej otca kúpili od židovskej rodiny dom, v ktorom žili a užívali ako svoje aj predmetné záhrady. Po smrti jej otca zistila, že zdedila len podiely v uvedených nehnuteľnostiach. Žila v presvedčení, že je vlastníčkou uvedených nehnuteľností, lebo jej právni predchodcovia už viac ako 60 rokov užívali a ona vstúpila do ich užívania po smrti otca v roku 2005.

Žalovaní, ktorí sa k veci vyjadrili, súhlasili so žalobou s podmienkou, že ak sa budú v budúcnosti parcely predávať, chcú svoj podiel, alebo aby sa žalobkyňa vypísala z ich parciel.

Súd prvého stupňa po vykonanom dokazovaní a z listov vlastníctva č. XX, XX, XX, XXX, XXX kat. úz. J. Z. a z geometrického plánu č. 378/2011-1 vyhotoveného GEOKART Prešov s.r.o., dňa 19.12.2011, ako aj po výsluchu žalobkyne, citujúc ust. § 130 ods. 1, § 132 ods. 1, § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka poukazujúc na § 153 ods. 1 O.s.p. mal za preukázané, že otec žalobkyne pochádzal z Obce J. Z., kde žil so svojimi rodičmi v rodinnom dome, ktorý im po II. svetovej vojne zhorel. Od židovskej rodiny, ktorá bola deportovaná do koncentračného tábora si odkúpili dom, v ktorom následne žili. Jej rodina, teda už jej starý otec a otec nepretržite užívali ako svoje aj predmetné záhrady. Jej otec v roku 2005 zomrel a žalobkyňa až po dedičskom konaní zistila, že zdedila len podiely v uvedených nehnuteľnostiach. Žila v presvedčení, že je vlastníčkou uvedených nehnuteľností z dôvodu, že ich jej starý otec a otec nepretržite užívali a od smrti jej otca až do súčasnosti ich nerušene užíva. Predmetné parcely užívali jej právni predchodcovia už viac ako 60 rokov a žalobkyňa vstúpila do ich užívania po smrti svojho otca v roku 2005. Za predmetné nehnuteľnosti platí daň z nehnuteľností a nikto zo žalovaných spoluvlastníkov ich neužíval. Vzhľadom na všetky okolnosti bolo možné považovať žalobkyňu a jej právnych predchodcov za oprávnených držiteľov. Súd dospel k záveru, že žalobkyňa so započítaním držby svojich právnych predchodcov nadobudla vlastnícke právo k predmetným parcelám vydržaním. Žalobkyňa preukázala naliehavý právny záujem na podaní tejto žaloby tým, že chcela zosúladiť stav v evidencii vlastníctva v katastri nehnuteľností (§ 80 písm. c) O.s.p.). Z uvedených dôvodov súd žalobe vyhovel.

Výrok o trovách konania medzi žalobkyňou a žalovanými v 10/, 11/, 20/ a 30/ rade odôvodnil ust. § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. a medzi žalobkyňou a ostatnými žalovanými podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie Slovenský pozemkový fond, ktorý zastupoval žalovaných na neznámom mieste a to okrem výroku o zastavení konania. Odvolanie podával z dôvodu uvedených v § 205 ods. 2 písm. d/, f/ O.s.p. vytýkajúc napadnutému rozsudku, že ho považujú za nedôvodný, vydaný na základe nesprávnych skutkových zistení a nesprávneho právneho posúdenia veci. Vyslovil svoj nesúhlas s konštatovaním súdu prvého stupňa, že žalobkyňa so započítaním vydržacej doby jej právnych predchodcov splnila zákonné podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním. Podľa odvolateľa neboli splnené všetky zákonom stanovené a vyšetrené podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním. Tvrdil, že nebola preukázaná a splnená podmienka vydržania a to titul vstupu do oprávnenej držby. Predpoklad oprávnenosti vstupu do držby nevyplyva ani z výpovede žalobkyne a vykonaného dokazovania. Z vykonaného dokazovania nevyplyva, od ktorej židovskej rodiny, ktoré pozemky mali právni predchodcovia odkúpiť. Tvrdenia žalobkyne neboli preukázané ani hodnovernými svedeckými výpoveďami, ani žiadnymi listinnými dôkazmi. Žalovaní v 2/ a 25/ rade podmienili súhlas so žalobou len v prípade, až žalobkyňa nehnuteľnosti v budúcnosti odpredá, žiadajú finančnú náhradu za svoje podiely. Uvedená skutočnosť samotná spochybňuje dobromyseľnosť žalobkyne. Ani dlhodobé užívanie nehnuteľností nepreukazuje oprávnenosť vstupu do držby. Teda ani dlhodobé a nerušené užívanie pozemku bez preukázania oprávnenosti vstupu do držby nemôže zakladať splnenie podmienok pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním. Žalobkyňa v konaní neunesla dôkazné bremeno, lebo z jej výpovede vyplýva iba užívanie nehnuteľnosti, ale nie oprávnenosť vstupu a oprávnenosť držby nehnuteľnosti. Dôvodom vydržania nemôže byť ani to, že žalobkyňa platila daň za užívanie pozemkov, ak chýba nadobúdací titul pre vlastníctvo k sporným pozemkom. Žalobkyňa neuviedla, na základe čoho, akého titulu by mali jej predchodcovia a ona oprávnenie vstúpiť do držby a z dokazovania nie je zrejmé ani kedy mali do držby vstúpiť. Nebola tým splnená jedna zo základných zákonných podmienok nevyhnutných pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním. Keďže chýba nadobúdací titul vlastníckeho práva, nemožno hovoriť o akýchkoľvek pochybnostiach o oprávnenosti držby právny predchodcami žalobkyne a samotnej žalobkyne. Najdôležitejšou podmienkou vydržania je dobrá viera držiteľa týkajúca sa nadobudnutia držby a spôsobu nakladania s držanou vecou. Okolnosťami svedčiacimi o existencii dobrej viery sú okolnosti

týkajúce sa právneho dôvodu nadobudnutia práva a svedčiace poctivosti nadobudnutia. Oprávnená držba zahŕňa aj omyl držiteľa, ktorý sa oprávnenne domnieva, že je vlastníkom držanej veci. Nemôže však spočívať v takom omyle držiteľa, ktorému sa pri bežnej opatrnosti mohol vyhnúť. Omyl držiteľa musí byť ospravedlniteľný. Žalobkyňa nepreukázala, na základe akého titulu a kedy mal oprávnenie vstúpiť do držby sporných pozemkov jej otec, od ktorého práva odvodzuje svoje vlastnícke právo, nepreukázala ani to, že sporné pozemky od roku 2005 mala v oprávnenej držbe a nadobudla k nim vlastnícke právo vydržaním. Poukázal na zák. č. 141/1950 Zb. účinný od 01.01.1951, ktorý bol nahradený od 01.04.1964 zák. č. 40/1964 Zb. s novelami, v ktorých bolo jednoznačne upravené, že zmluvy o prevode nehnuteľností musia mať písomnú formu a pre účinnosť sa vyžadovala registrácia štátnym notárstvom a od 01.01.1993 zápis prevodu do katastra. Obidve právne normy sú dostatočne určité a zrozumiteľné a ich nerešpektovanie má za následok vznik právneho omylu, ktorý nie je so zreteľom na všetky okolnosti ospravedlniteľný. Poukázal na rozhodnutia NS SR č. 5Cdo/49/2010, NS ČR sp. zn. Cdo/490/2001 a sp. zn. 22Cdo/1130/2006. Rovnako uviedol, že vlastnícka žaloba nemôže nahrádzať obsah dedičského konania, keďže predmetné pozemky neboli predmetom dedičského konania po otcovi žalobkyne. Navrhli preto rozsudok čo do výroku, ktorým bolo určené, že žalobkyňa je výlučnou vlastníčkou nehnuteľnosti zmeniť a žalobu zamietnuť.

K odvolaniu Slovenského pozemkového fondu sa ani žalobkyňa ani ďalší žalovaní nevyjadrili.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa § 10 ods. 1 zák. č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len O.s.p.), vzhľadom na včas podané odvolanie (§ 204 ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozsudok v jeho napadnutej časti, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 212 O.s.p. a bez nariadenia pojednávania v súlade s ust. § 214 O.s.p. zistil, že odvolanie Slovenského pozemkového fondu je dôvodné.

Ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí, je držiteľom oprávneným. Pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená (§ 130 ods. 1 zák. č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, ďalej len OZ).

Vlastníctvo veci možno nadobudnúť kúpnu, darovacou alebo inou zmluvou, dedením, rozhodnutím štátneho orgánu alebo na základe iných skutočností ustanovených zákonom. Oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu 3 rokov, ak ide o hnutelnosť a po dobu 10 rokov, ak ide o nehnuteľnosť. Do doby podľa ods. 1 sa započíta aj doby, po ktorú mal vec v oprávnenej držbe právny predchodca (§ 134 ods. 1, 3 OZ).

Jedným zo spôsobov nadobudnutia vlastníckeho práva je vydržanie. Pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním však musia byť splnené predpoklady ustanovené zákonom, ktorými sú oprávnená držba, uplynutie zákonom stanovenej doby oprávnenej držby, predmet, ktorého vlastníctvo má vydržiteľ nadobudnúť, musí byť spôsobilý na vydržanie, a ten, kto je držiteľom, musí byť subjektom spôsobilým na vydržanie. S poukazom na pretrvávajúce minulé vzťahy a právne dôsledky skorších právnych úprav, je nevyhnutné sa vo vzťahu k vydržaniu venovať aj skorším právnym úpravám. Je to nutné z dôvodu, že v prípade naplnenia predpokladov vydržania podľa skorších právnych úprav, k nadobudnutiu vlastníctva dôjde bez zreteľa na súčasný právny stav. Do 31.12.1950 platilo na Slovensku uhorské súkromné právo umožňujúce nadobudnutie vlastníctva vydržaním. Vyžadovala sa pokojná držba v trvaní 32 rokov a držiteľ sa považoval za „bona fidei“ vtedy, ak v čase nadobudnutia držby bol bez nedbalosti presvedčený, že nadobudol vlastníctvo a do konca vydržacej doby si nebol vedomý omylu. Išlo o originálne nadobudnutie vlastníctva a to aj mimo pozemkovej knihy, hoci inak platil intabulačný princíp. Stredný Občiansky zákonník (zák. č. 141/1950 Zb.) v obmedzenej miere zachoval nadobudnutie vlastníctva vydržaním (§ 115 a nasl.), avšak len vtedy, ak nešlo o nescudziteľné veci, ktoré boli v socialistickom vlastníctve. Rovnako mohol vydržať len oprávnený držiteľ (§ 145), pričom sa predpokladala oprávnenosť držby. Vyžadovala sa však dobromyseľnosť nielen pri vstupe do držby, ale aj počas celej vydržacej doby. Pre nehnuteľnosť zákon vyžadoval 10 ročnú vydržaciú dobu. Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v pôvodnom znení inštitút vydržania vypustil. Ak teda nedošlo k vydržaniu do 31.03.1964, k vydržaniu podľa pôvodného znenia OZ nebolo možné dôjsť. Zák. č. 131/1982 Zb. účinný od 01.04.1983 však opätovne zaviedol do právneho poriadku inštitút vydržania.

Súd prvého stupňa sa neriadil dôsledne vyššie uvedeným, preto vo veci predčasne rozhodol. Na to, aby mohlo dôjsť k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním v prospech žalobkyne je nutné, aby boli ňou preukázané a súdom prvého stupňa zhodnotené zákonné podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva týmto originálnym spôsobom, ktorým je vydržanie. Z obsahu spisu doteraz vyplýva iba tvrdenie žalobkyne, že predmetné nehnuteľnosti boli dlhodobou užívané. Splnenie ďalších nevyhnutných zákonných podmienok pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním však zistené neboli. Je preto potrebné súhlasiť s odvolateľom v predmetnej veci, že iba dlhodobá držba nehnuteľnosti nemôže bez preukázania ďalších zákonných podmienok pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním byť dôvodom na konštatovanie vydržania nehnuteľnosti žalobkyňou v predmetnom prípade.

Odvolací súd poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR z 30.03.2011 sp. zn. 3Cdo/12/2010, podľa ktorého dlhodobá držba nehnuteľnosti právnymi predchodcami žalobcov bez toho, že by bola preukázaná skutočnosť, ktorá mohla v nich vyvolať presvedčenie, že sa stali vlastníckymi nehnuteľnosti nepostačuje pre ustálenie splnenia podmienok nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním.

Vzhľadom na žalobkyňou tvrdené užívanie predmetných nehnuteľností jej právnymi predchodcami je významné zistiť aj to, či nedošlo k vydržaniu vlastníckeho práva právnymi predchodcami žalobkyne, kedy by nebolo možné započítať v prospech žalobkyne dobu držania skorším držiteľom. Ak by totiž došlo k vydržaniu veci právnym predchodcom žalobkyne, žalobkyňa sa môže stať vlastníkom len vtedy, ak sama by splnila všetky predpoklady pre vydržanie, poprípade by jej svedčil iný právny dôvod pre nadobudnutie vlastníckeho práva k predmetným pozemkom. K namietanej dobrej viere odvolací súd uvádza, že posúdenie, či je držiteľ dobrej viere, treba vždy hodnotiť objektívne a nielen so subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) samotného účastníka. Pri hodnotení dobrej viery sa musí brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú je možné s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu po každom požadovať, nemal, resp. nemohol mať, po celú vydržaciú dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec alebo právo patrí. V pochybnostiach sa má však za to, že držba je oprávnená, čo sa nevzťahuje na akúkoľvek držbu, ale len na držbu, ktorá sa opiera o objektívne prijateľnú dobrú vieru držiteľa o tom, že je vlastníkom veci a to na základe aspoň domnelého právne relevantného právneho titulu. Toto sa aplikuje až v prípade, kedy aj napriek tvrdeniu a preukazovaným skutočnostiam svedčiacim o oprávnenej držbe pretrvávajú v tomto smere určité pochybnosti o ich existencii či pravdivosti (porov. rozhodnutie NS ČR sp. zn. 22Cdo/889/2011).

Odvolací súd preto mal za to, že v prejednávacom prípade zatiaľ nebolo preukázané splnenie všetkých zákonom daných predpokladov pre určenie vlastníckeho práva vydržaním v prospech žalobkyne. Okrem vylúchu žalobkyne nebol vykonaný žiaden ďalší dôkaz na preukázanie zákonom stanovených podmienok pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním. Pochybnosti do predmetného konania vnáša už aj skutočnosť, že v pôvodnej žalobe žalobkyňa sa domáhala určenia vlastníckeho práva okrem iného aj k parcele KNC XXX v celej jej výmere, no po úprave žaloby už nežiadala vlastníctvo k podielom pod B XX, B XX, B XX, a B XX listu vlastníctva č. XX k.ú. J. Z..

Odvolací súd rovnako vytyka súdu prvého stupňa, že tento si neujasnil predmet konania náležite, nakoľko žalobou žalobkyňa si uplatňovala určenie vlastníckeho práva aj k parcele KNC č. XXX o výmere 342 m² záhrady, k.ú. J. Z.. Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom o uvedenej parcele nerozhodoval. V tejto súvislosti odvolací súd uvádza, že nepostačovalo iba pripustiť zmenu žaloby a to ešte na pojednávaní, na ktorom okrem žalobkyne a jej právneho zástupcu nikto iný nebol prítomný. Ak žalobkyňa mala v úmysle, aby súd nerozhodoval o celom predmete konania tak, ako si ho uplatnila v žalobe, bolo namieste žalobu v časti zobrať späť a konanie o časti, o ktorej žalobkyňa nemala záujem, aby rozhodoval súd prvého stupňa, zastaviť. Rovnako nebolo možné pripustiť zmenu žaloby na pojednávaní, na ktorom sa nezúčastnil nikto zo žalovaných. Procesne bolo potrebné vyhotoviť písomné uznesenie o pripustení zmeny žaloby, ktoré bolo nutné doručiť všetkým ostatným žalovaným a dať možnosť vyjadriť sa k tomu a až následne bolo možné rozhodnúť.

Odvolací súd preto napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušiť a to postupom podľa § 221 ods. 1 písm. f/, h/ O.s.p. a podľa ods. 2 citovaného ustanovenia vrátiť vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Úlohou súdu prvého stupňa bude predovšetkým ustáliť predmet konania, zastaviť konanie v časti, ak žalobkyňa nemá záujem na určení vlastníckeho práva ku všetkým nehnuteľnostiam, ktoré boli pôvodne

špecifikované v žalobe, rovnako uznesenie o zmene žaloby doručiť účastníkom konania a dať im možnosť vyjadriť sa k tomu, aby bolo účastníkom umožnené realizovať všetky ich práva a povinnosti vyplývajúce im zo zákona a Ústavy SR.

Rovnako bude úlohou súdu prvého stupňa vykonať vo veci riadne dokazovanie, ktoré musí navrhnúť žalobkyňa na preukázanie svojich tvrdení o nadobudnutí vlastníckeho práva vydržaním k predmetným nehnuteľnostiam. Navyše, z obsahu spisu nevyplýva, aby listinné dôkazy, o ktoré súd prvého stupňa oprel svoje rozhodnutie, boli riadne vykonané v zmysle ust. § 129 O.s.p.

Ďalšou úlohou súdu prvého stupňa bude po riadne vykonanom dokazovaní v zmysle O.s.p. vyhodnotiť zistený skutkový stav a vec náležite právne posúdiť a to s konkretizáciou príslušných zákonných ustanovení, a svoje nové rozhodnutie riadne odôvodniť tak, aby spĺňalo požiadavku na riadne odôvodnenie rozhodnutia, vyplývajúcu z ust. § 157 ods. 2 O.s.p.

Odvolačí súd zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho celom rozsahu, nakoľko z obsahu nevyplýva splnenie podmienok pre zastavenie konania voči žalovaným v 10/, 11/, 20/ a 30/ rade. Keďže k späťvzatiu žaloby voči uvedeným žalovaným malo dôjsť až v priebehu konania, keď už vo veci bolo zrealizovaných viacej pojednávaní, a to na pojednávaní dňa 24.10.2014, kedy nebol vyžiadaný od uvedených žalovaných súhlas so zastavením konania voči nim, teda neboli splnené zákonné podmienky na zastavenie konania podľa § 96 ods. 2 O.s.p.

Vo vzťahu k uvedenému, teda zastaveniu konania voči uvedeným žalovaným bude úlohou súdu prvého stupňa umožniť realizovať ich procesné práva (možnosť vyjadriť sa k späťvzatiu žaloby) a až po splnení zákonných podmienok o späťvzati žaloby voči týmto žalovaným rozhodnúť.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je dôvodné.